

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 171)

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/382)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

10.4.1992

Sayı : 2.B.02.0.KKG/101-305/03561

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulu'nce 3.4.1992 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

GEREKÇE

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin anlaşmaların esas amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve yatırım faaliyetlerinin taraf ülkelerin hukuk düzenleri içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, TBMM tarafından onaylanan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen Yıllık Programların en önemli ilkeleri arasında, ülke ekonomisinin dışa açılarak müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere gitmesi, yabancı sermaye ve teknolojisinin ise ülkemize gelmesi; böylece, ülkemiz ekonomisinin Dünya Ekonomisi ile entegre edilmesi hususu bulunmaktadır.

Bu çerçevede, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını geliştirmek ve teşvik etmek amacıyla Yüce Meclis tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkelerle 1961 yılında başlatılan yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının imzalanmasına hız verilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ve Japonya arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla, diğer anlaşmalara nazaran sadece İngilizce dilinde imzalanan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir :

1. Türkiye ve Japonya'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve bunların karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

2. Türkiye ve Japonya'da yatırımların kamulaştırma ve millileştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olacağı hak ve imkânları tespit etmek,

3. Yatırımlarla ilgili olarak, her iki ülke arasında veya bu ülkelerdeki yatırımcı ile ev sahibi ülke yönetimleri arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını belirlemektir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Japonya'da, Japonya özel teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ülkemize 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununda öngörülenlerin ötesinde maddî ve manevî yönden herhangi bir ilave yük getirmemektedir.

Ülkemizde halen gerçekleşmiş Japonya menşeli yatırımlara, bu Anlaşmanın da etkisiyle, pek çok yeni yatırımın ekleneceği şüphesizdir.

Tasarı, bu amaçla hazırlanmıştır.

ANLAŞMA MADDELERİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMA

Madde 1. — Bu maddede, anlaşma içinde sık sık sözü geçen yatırım ve yatırım ile ilgili faaliyetler, hasılat, vatandaş ve şirket tanımları yapılmaktadır. Terimlerin tanımları 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak belirlenmiştir.

Madde 2. — Bu maddeye göre taraflar yürürlükteki kanun ve yetkileri tarafınca sağlanan yetkilere bağlı kalarak yatırımcıların kendi ülkesinde yapacakları yatırımlara uygun koşullar sağlayacak ve aynı yetkiler ışığında izin verecektir.

Yatırımların kabulü ile ilgili hususlarda, Âkit Taraflar üçüncü bir ülkeye uygulanan muameleden daha az elverişli bir muameleye tabi olmayacaklardır.

Madde 3. — Bu maddede, 1. paragrafta Âkit Taraflardan herhangi birinin yatırımları, hasılatları ve yatırımla ilgili faaliyetleri konularında uygulanacak muamele üçüncü bir ülkenin vatandaş veya şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacağı,

2. paragrafta ise Âkit Taraflardan herhangi birinin o ülke sınırları içinde yapılan yatırımları, hasılatları ve yatırımla ilgili faaliyetleri konularında uygulanacak muamelenin, yatırım yapılan ülkenin vatandaş veya şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacağı belirtilmiş ve yatırımlara bağlı faaliyetler terimi tanımlanmıştır. 2. paragrafta belirtilen konulara hitaben ayrıca, Anlaşmaya ek bir protokol hazırlanmış ve gerekçesi Maddelerin sonunda yer almaktadır.

Madde 4. — Bu maddede, her iki Âkit Tarafın ülkelerinde yatırım yapan diğer taraf vatandaş veya şirketlerinin, haklarını korumak ve takip etmek için adli mahkemelere, idari mahkemelere ve yargı yetkisi olan her düzeydeki kuruluşlara müracaatı hususunda yatırım yapılan ülke vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi olmayacağı açıklanmaktadır.

Madde 5. — Yatırım ve hasılatların korunmasını ve güvenliğini ve Kamulaştırma konularını kapsayan bu madde, şirketlerce yapılan yatırımların kamulaştırma ve millileştirme, durumlarında işlemlerin nasıl yapılacağını kapsamakta olup tazminat ödeme esaslarını belirtmektedir.

Madde 6. — Herhangi bir Âkit Tarafın ülkesinde çıkabilecek savaş veya olağanüstü hal nedeniyle zarara uğrayan diğer Âkit Tarafın yatırımları, hasılatları ve yatırımla ilgili faaliyetleri hususunda uygulanacak muamelenin esasları açıklanmaktadır.

Madde 7. — Bu maddede halefiyet ile ilgili hususlar açıklanmıştır.

Madde 8. — Bu maddede, Âkit Tarafların vatandaşları ve firmalarının yatırımla ilgili olarak diğer ülke içine ve dışına yapacakları transferlerin tabi olacağı hususlar ve bu transferlerin serbestiyetinin garanti edileceği ancak, olağanüstü finansal veya ekonomik hallerde Uluslararası Para Fonu Anlaşmasının maddelerine uygun olarak kısıtlamanın uygulanabileceği açıklanmaktadır.

Madde 9. — Bu Anlaşmanın şartlarının, Anlaşmadan önce, ilgili ülkenin kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak yapılmış olan yatırımlar ve hasılatları için de geçerli olacağı öngörülmektedir.

Madde 10. — Bu Anlaşmanın şartlarının iki Âkit Taraf arasında diplomatik ve Konsolosluk ilişkilerinin olup olmamasına bağlı kalmaksızın geçerli kalacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 11. — Bu maddede, herhangi bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Taraf vatandaşı ya da şirketi arasında çıkabilecek uyuşmazlıkların nasıl ve hangi kurallara bağlı olarak çözümleneceği açıklanmaktadır.

Madde 12. — Bu maddede, Âkit Taraf vatandaşı ya da şirketlerinin üçüncü ülke şirketleriyle ilgili çıkarlarının, Âkit Taraf ülkede, ne şekilde işlem göreceği açıklanmış ve “önemli çıkarlar” terimi tanımlanmıştır.

Madde 13. — Bu maddede, Anlaşmanın yorumu ve uygulanması ile ilgili çıkabilecek sorunların ne şekilde çözümlenebileceği açıklanmaktadır. Anlaşmazlıklara çözüm aranmasında karşılıklı diplomatik görüşmelere ağırlık verilmiş ancak, bu yolla çözüme ulaşılamaması halinde tahkim kuruluna gidileceği öngörülmüş ve tahkim kurulunun oluşturulması ve çalışma yöntemleri açıklanmıştır.

Madde 14. — Bu maddede, her bir Âkit Tarafın ülkesine girmek ve yatırım yapmak amacıyla ilgili iş faaliyetlerini devam ettirmek üzere giriş, geçici ikamet ve ikametle ilgili başvuruların ilgili Âkit Tarafın kendi kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak anlayışla ve özenle değerlendirileceği belirtilmektedir.

Madde 15. — Bu madde ile, Anlaşmanın telif hakkı konusunda bir hak bahsetmek veya bir yükümlülük vermek olarak yorumlanmayacağı ve ayrıca 20 Mart 1983 tarihli Sınai Mülkiyet Hakları Hakkında Paris Antlaşması hükümlerini ihlal edecek şekilde yorumlanmayacağı belirtilmektedir.

Madde 16. — Bu madde ile, Anlaşmanın yürürlüğe girişi, işleyişi ve sona eriş şekli düzenlenmektedir.

PROTOKOL

Anlaşma eki olarak hazırlanan bu Protokol’le, Anlaşmaya, Anlaşmanın 3. maddesi 2. paragrafında geçen hükümlere istinaden bir metin eklenmiştir. Bu metinde, 3. madde 2. paragraf hükümlerine rağmen getirilen istisnaî hususlar belirtilmiştir. Buna göre, Âkit Taraflar, karşı taraf şirket ve vatandaşlarına, ülkelerinde yaptıkları yatırımlarla ilgili olarak göstermeyi taahhüt ettiği millî muameleyi, bazı sahalar için göstermek zorunda olmayacak, bir başka deyişle, sözkonusu sahalarda sadece en ziyade müsaadeye mazhar ülke uygulaması ile yükümlü olacaklardır.

Kapsama alınan bu sahalar; millî sicilde hava taşıtı tespit koşulları, gemi tabiyeti, gemi iktisabı veya gemi ile ilgili herhangi bir konu ve taşınmaz mal edinilmesi ile kurulmuş olan bankaların ilave şubelerinin kurulmasına ilişkin hususlar olarak özetlenebilir.

İşbu Protokol Anlaşma ekinde ayrıca imzalanmış bulunmaktadır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/382

Karar No. :34

2.7.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 17.6.1992 Tarihli 9 uncu Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı, Hazine ve Dışışicaret Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Ülke ekonomisinin dışı açılarak müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere gitmesi, yabancı sermaye ve teknolojisinin ise ülkemize gelmesi; böylece ülkemiz ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi amacı doğrultusunda, iki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmayı hedefleyen Tasarı Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dinçer
Ankara
Üye
M. Vehbi Dinçerler
Ankara
Üye
Mehmet Sağdıç
Ankara
Üye
Kâmran İnan
Bitlis
Üye
İsmail Coşar
Çankırı
Üye
M. İstemihan Tulay
İçel
Üye
Nurhan Tekinel
Kastamonu
Üye
Mustafa Doğan
Gaziantep

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa
Üye
Sait Kemal Mimaroğlu
Ankara
Üye
Tunç Bilget
Aydın
Üye
Hüsamettin Örtüç
Bursa
Üye
Arslan Adnan Türkoğlu
Çorum
Üye
Erkut Şenbaş
İzmir
Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli
Üye
Halil Başol
Tekirdağ

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/382

Karar No. : 72

18.9.1992

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 10.4.1992 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi uyarınca Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra, Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 17.9.1992 tarihinde yaptığı 2 nci birleşiminde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'un Başkanlığında, Dışişleri, Maliye ve Gümrük Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen Yıllık Programların en önemli ilkeleri arasında; Ülke ekonomisinin dışa açılması ve bu çerçevede, müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojinin de ülkemize getirilmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi öngörülmektedir.

Tasarı ile, Türkiye ve Japonya'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak, yatırımların kamulaştırma ve millileştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olacağı hak ve imkânları tespit etmek ve yatırımlarla ilgili olarak, her iki ülke arasında veya bu ülkelerdeki yatırımcı ile ev sahibi ülke yönetimi arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmenin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Hükümet adına yapılan açıklamalardan sonra tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilen tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Ilyas Aktaş
Samsun
Üye
Halil Demir
Aksaray
Üye
Melih Pabuççuoğlu
Balıkesir
Üye
Yılmaz Ovalı
Bursa
Üye
M. Halûk Müftüler
Denizli
Üye
Nihat Matkap
Hatay
Üye
Rıfat Serdaroğlu
İzmir
Üye
Mustafa Ünalı
Konya
(İmzada bulunamadı)

Sözcü
Mahmut Öztürk
Aksaray
Üye
Veysel Atasoy
Antalya
Üye
Mustafa Çiloğlu
Burdur
Üye
Neyfel Şahin
Çanakkale
Üye
Bahattin Alagöz
Gaziantep
Üye
Rüştü Kâzım Yücelen
İçel
Üye
Alaettin Kurt
Kocaeli
Üye
Kamer Genç
Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 12 Şubat 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Téz

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kilercioglu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Töptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı

M. A. Yılmaz

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı V.

N. Ayaz

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Töpcü

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Dışışleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışışleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Dışışleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE JAPONYA
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti ve Japonya,

İki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini kuvvetlendirmeye istekli olarak,

Herbir ülkenin sınırları dahilinde, diğer ülkenin vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarının ve buna bağlı faaliyetlerinin korunması için uygun muamele yapılmasını sağlayacak uygun koşulların yaratılmasına niyet ederek ve

Yatırımların teşviki ve korunması her iki ülkenin ekonomilerinin yararına, sermaye ve teknoloji akımını harekete geçireceğini kabul ederek, aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır;

MADDE 1

İş bu Anlaşmada;

(1) “Yatırımlar” terimi, aşağıda belirtilenler dahil olmak üzere, her türlü mal varlığını kapsar :

(a) Hisse ve bir şirkete katılımın diğer şekilleri;

(b) Yatırımla ilgili ekonomik bir değeri bulunan ve sözleşme konusu işten kaynaklanan hak ve para alacağı;

(c) Taşınır ve taşınmaz mallarla ilgili haklar;

(d) Buluş patentleri, ticarî markalar, ticarî isimler, ticarî etiketler, diğer endüstriyel mallar ve know-how ile ilgili haklar ve;

(e) Tabii kaynakların çıkartılması ve kullanılmasını da içeren haklar.

(2) “Hasılatlar” terimi özellikle, kâr, faiz, sermaye kazancı, temettü, royalti, ve ücretler olmak üzere bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder.

(3) “Vatandaşlar” terimi, bir Âkit Tarafa bağlı olarak, o Âkit tarafın vatandaşlığına sahip olan gerçek kişileri ifade eder.

(4) “Şirketler” terimi, sınırlı sorumlu olsun veya olmasın ve parasal kâr olsun veya olmasın, kurumları, şirketleri, iş ortaklıklarını ve diğer varlıkları ifade eder. Bir Âkit Tarafın yürürlükteki kanunlarına ve mevzuatına uygun olarak kurulmuş ve merkezi bu ülkenin sınırları içinde bulunan şirketler sözkonusu Âkit Tarafın şirketi sayılacaktır.

MADDE 2

1. Herbir Âkit Taraf, yürürlükteki kanun ve yönetmeliklerince sağlanan yetkilere bağlı kalarak, diğer Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin kendi ülkesinde yapacağı yatırımları teşvik edecek uygun koşullar sağlayacak ve aynı yetkiler ışığında sözkonusu yatırımlara izin vereceklerdir.

2. Âkit taraflardan herhangi birinin vatandaş ve şirketleri, diğer Âkit Tarafın ülkesinde yapacağı yatırımların kabulü ile ilgili hususlarda, bir üçüncü ülkenin vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaklardır.

MADDE 3

1. Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaş ve şirketleri diğer Âkit Tarafın ÷lkesindeki yatırımlar, hasılatlar ve yatırımlara bağlı faaliyetlere ilişkin konularda, bir üçüncü ÷lkenin vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaklardır.

2. Âkit Taraflardan herhangi birinin vatandaş ve şirketleri, diğer Âkit Tarafın ÷lkesindeki yatırımlar, hasılatlar ve yatırımlara bağlı faaliyetlere ilişkin konularda ikinci Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerine uygulanan muameleden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaklardır.

3. Bu maddenin 1 inci ve 2 nci paragraflarında sözü geçen “Yatırımlara Bağlı Faaliyetler” terimi aşağıdakileri kapsamaktadır.

(a) şube, acenta, büro, fabrika, ve için yapılmasına elverişli diğer kuruluşların idame ettirilmesi,

(b) Kurmuş oldukları veya almış oldukları firmaların kontrolü ve yönetimi,

(c) Muhasebeci, teknik uzmanlar, yönetici personel, avukatlar, vekiller ve diğer uzmanların istihdamı ve

(d) Kontratların yapılması ve işlemesi.

4. Bu maddenin 1 inci ve 2 nci paragraflarının hükümleri, herhangi bir Âkit Tarafı, diğer Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerine, bir üçüncü ÷lkeyle olan müteakabiliyet esasına dayanan veya ifte vergilendirmeyi veya malı kaçakçılığı önleyen anlaşmalar nedeniyle özel vergi avantajlarının uygulanmasından yararlandırılması şeklinde yorumlanmayacaktır.

5. Bu maddenin 2 nci paragrafındaki hükümlere rağmen Âkit Taraflardan herhangi biri, yabancı vatandaş ve şirketlerin ÷lkesindeki faaliyetleri ile ilgili olarak özel formaliteler koyabilir, ancak bu formalitelerin sözkonusu paragrafta açıklanan hakları ihlal etmemesi gerekmektedir.

MADDE 4

Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaş ve şirketleri, diğer Âkit Tarafın ÷lkesinde, her derecede, haklarını korumak ve takip etmek için adlı mahkemelere, idarî mahkemelere ve yargı yetkisi olan her düzeydeki kuruluşlara müracaatı hususunda ikinci Âkit Taraf vatandaş ve şirketlerine uygulanandan ve üçüncü bir ÷lkeye uygulananandan daha az elverişli muameleye tabi olmayacaktır.

MADDE 5

1. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin yatırım ve hasılatları, diğer Âkit Tarafın ÷lkesinde sürekli korunmaya ve en fazlasıyla güvenliğe sahip olacaklardır.

2. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinin yatırım ve hasılatları, diğer Âkit Tarafın ÷lkesinde, kamusal bir amaçla ve uygun kanunî işlemler çerçevesinde, ayırım yapılmadan ve gecikmesiz, yeterli ve etkin tazminat karşılığında yapılmadığı sürece devletleştirilmeyecek ve millileştirilmeyecek veya bunlara eşit etkisi olan önlemlere maruz bırakılmayacaktır.

3. Bu maddenin 2 nci paragrafındaki hükümlerde bahsi geçen tazminat, kamulaştırmanın, millileştirmenin veya bunlara eşit etkisi olan önlemlerin başladığı veya ilan edildiği tarihten hangisi daha önce gerçekleşirse, yatırımın ve hasılatlarının bu tarihteki normal piyasa değerine tekabül edecektir, ancak sonuçta gerçekleşen el koymayla ilgili beklentiler nedeniyle piyasa değerinde meydana gelen düşmeler dikkate alınmayacaktır. Bu tür tazminat gecikmesiz ödenecek ve ödeme zamanına kadar geçen süreyi gözönüne alan uygun bir faizi de kapsayacaktır. Söz konusu tazminat nakte çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecek ve eğer tazminat, kamulaştırmanın, millileştirmenin veya bunlara benzer etkisi olan önlemlerin gerçekleştiği tarihte ödenmiş olsaydı vatandaş ve şirketlerin bulunacakları durumdan daha az elverişli bir durumda olmalarını önleyecek bir şekilde ödenecektir.

4. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaş ve şirketleri, bu maddenin 1-3 paragrafları hükümlerinde öngörülen şartlar gereğince, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, bu Âkit Tarafın vatandaş ve şirketlerinden veya üçüncü bir ülkenin vatandaş ve şirketlerinden daha az elverişli muameleyle tabi olmayacaklardır.

MADDE 6

Bir Âkit Tarafın ülkesinde savaş hali veya olağanüstü hal nedeniyle zarara uğrayan diğer Âkit Tarafın yatırımları, hasılatları ve yatırımlarıyla ilgili faaliyetlerine, savaş çıkması veya olağanüstü hal nedeniyle tedbir alan birinci Âkit Tarafın vatandaş ve şirketleri ya da üçüncü bir ülkenin vatandaş ve şirketlerinden daha az elverişli muamele uygulanmayacaktır. Bu maddeye göre ödemeler yapılması halinde, bu ödemeler nakte çevrilebilir ve serbestçe transfer edilebilir olacaktır.

MADDE 7

Herhangi bir Âkit Tarafın garantörü, diğer bir Âkit Tarafın vatandaş veya şirketine, bu ülkede yürürlükte olan kanunlara ve yönetmeliklere uygun garanti kapsamında söz konusu Âkit Tarafın yatırımları ve hasılatlarıyla ilgili olarak ödeme yaparsa, ikinci Âkit Taraf, ilk Âkit Tarafın vatandaş veya şirketinin yatırım veya hasılatları için yapılan böyle bir ödemeyle ilgili hak veya alacaklarını garantöre devredebileceğini ve ilk Âkit Tarafın garantörünün hak ve alacaklarının bu şekilde devredilmesi nedeniyle halefiyetine, madde 5'in 2-4 paragrafları, madde 6 ve madde 8'in hükümleri, tüm değişiklikleri ile birlikte söz konusu maddeler kapsamında yaklaşık olarak uygulanacaktır.

MADDE 8

1. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşları ve şirketlerinin diğer Âkit Tarafın ülkesine veya bu ülke dışına yapacakları yatırımla ilgili transfer serbestisi bu Âkit Tarafca, aşağıdakilerin transferi de dahil olmak üzere garanti edilecektir.

- (1) Hâsılatlar,
- (2) Borç geri ödemeleri,
- (3) Satışlardan elde edilen gelirler,
- (4) Yatırımın kısmen veya tamamen tasfiye değeri,
- (5) Madde 5'e uygun olarak ödenecek tazminat,
- (6) Madde 6'da öngörülen şartlara uygun olarak yapılacak ödemeler.

2. Olağanüstü finansal veya ekonomik hallerde, herhangi bir Âkit Taraf, bu maddenin 1 inci paragrafının şartlarına karşı olmaksızın, kendi kanunları ve yönetmelikleri çerçevesinde,

Uluslararası Para Fonu Anlaşma maddelerine uyan bir Taraf ise, bu Anlaşma maddelerine uygun olarak kambiyo kısıtlamaları uygulayabilir.

MADDE 9

İşbu Anlaşma, aynı zamanda, bir Âkit Tarafın sınırları içinde diğer Âkit Tarafın vatandaşları ve şirketleri tarafından ilgili Âkit Tarafın kanunlarına ve yönetmeliklerine uygun olarak bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan yatırımlar ve hâsılatlar için de geçerli olacaktır.

MADDE 10

İşbu Anlaşmada öngörülen şartlar iki Âkit Taraf arasında diplomatik ve konsolosluk ilişkilerinin olup olmamasına bağlı kalmaksızın geçerli olacaktır.

MADDE 11

1. Herhangi bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın vatandaşı ya da şirketi arasında ilk Âkit Taraf ülkesinde yatırımlar nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklar, uyumsuzluğun tarafları arasında mümkün olduğunca dostane bir şekilde, görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacaktır. Bu, herhangi bir Âkit Taraf vatandaşının ya da şirketinin diğer Âkit Taraf ülkesinde idarî ya da adli çözüm arayamayacağı anlamına gelmeyecektir. Bir Âkit Tarafın vatandaşı ya da şirketinin yatırımları nedeniyle doğan bir hukukî uyuşmazlığın görüşmeler yoluyla çözümlenememesi durumunda, sözkonusu vatandaş ya da şirket istediği takdirde ve her iki Âkit Tarafın da Washington'da imzalanan 18 Mart 1965 tarihli "Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırımla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümü Anlaşması"na taraf olmaları şartıyla, diğer Âkit Taraf, uyuşmazlığın mezkûr Anlaşma hükümleri çerçevesinde uzlaşma veya tahkime götürülmesini kabul edecektir. Mezkûr Anlaşma hükümlerine uygun olarak uzlaşma ya da tahkime gönderilen uyuşmazlığın tarafları, Anlaşmanın 61 inci maddesi uyarınca uzlaşma ya da tahkim işlemlerinin masraflarını karşılayacaklardır.

2. Herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı ya da şirketinin yaptığı bir yatırımdan doğan uyuşmazlıkla ilgili olarak diğer Âkit Taraf ülkesinde idarî ya da adli çözüm için başvurulduğu takdirde, uyuşmazlık bu maddenin 1 inci paragrafı hükümlerinde atıfta bulunulan tahkime götürülmeyecektir.

3. Herhangi bir Âkit Taraf şirketinin yatırımdan doğan hukukî bir uyuşmazlığı, bu şirketin Âkit Tarafın uyuşmazlığın uzlaşma ya da tahkime götürülmesini istediği tarihte diğer Âkit Tarafın vatandaşları ya da şirketlerince kontrol ediliyor olması durumunda ilk Âkit Tarafın mezkûr şirketi bu madde hükümleri gereği Âkit Taraf şirketi olarak kabul edilecektir.

MADDE 12

1. Herhangi bir Âkit Taraf vatandaşı ya da şirketinin kayda değer bir hissesinin bulunduğu herhangi bir üçüncü devlet şirketine, diğer Âkit Taraf ülkesinde, bu diğer Âkit Taraf ile mezkur üçüncü devlet arasındaki yatırım ve yatırımların korunması konusundaki uluslararası anlaşmanın bu üçüncü devlet şirketlerine uygulanabilir olması durumu haricinde,

(1) 2 nci madde'nin, 2 nci paragrafında öngörülmüş olan koşullara istinaden, herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaşları ve şirketlerine uygulanan önemli çıkarlardan daha az elverişli işlem uygulanmayacaktır.

(2) 3 üncü madde, 5 inci maddenin 1 inci ve 3 üncü paragrafları dahil, madde 6 ve madde 9'da öngörülen koşullarla ilgili olarak, herhangi bir üçüncü ülke vatandaşlarına ve şirketlerine sağlanmış olan önemli çıkarlardan daha az elverişli işlem uygulanmayacaktır.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafında kullanılan "önemli çıkarlar" terimi, firmanın kontrolü ve karar verme etkisi üzerinde hak tanıyan çıkarlar ile ilgilidir. Her iki Âkit Tarafın vatandaşlarının veya şirketlerinin çıkarlarının önemli çıkarlar olup olmadığı, Âkit Taraflar arasında, her vakada, konsültasyon ile karara bağlanacaktır.

MADDE 13

1. Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanmasını etkileyecek herhangi bir durumda, bir Âkit Tarafın diğer Âkit Taraf hassasiyetle yaklaşacak ve görüşme için gerekli imkân taraflarca sağlanacaktır.

2. Bu Anlaşmanın, yorumu veya uygulanması ile ilgili olarak çıkabilecek bir anlaşmazlık, diplomatik yollarla düzeltilmezse konu bir karara bağlanmak üzere Tahkim Kuruluna götürülecektir. Tahkim Kurulu 3 üyeden oluşacaktır, bir Âkit Tarafın diğer Âkit Tarafa Tahkim Kuruluna gidilmesini isteyen bir yazısını iletmesinden sonraki 30 gün içinde her iki Âkit Taraf 1'er üye görevlendirecektir, üçüncü üye ise Kurul Başkanı olarak iki üye tarafından onaylanarak ve iki tarafın vatandaşı olmaması şartı ile, diğer bir 30 gün içinde seçilecektir.

3. Şayet, bu maddenin 2 nci paragrafında sözü geçen koşullar içinde, üçüncü üye için, taraflarca seçilen üyeler arasında anlaşma sağlanamaz ise, Âkit Taraflar Uluslararası Adalet Divanı Başkanından, iki ülkenin de vatandaşı olmayan bir üyeyi seçmesini talep ederler.

4. Tahkim Kurulu uygun bir süre içinde oy çoğunluğu ile karara varacaktır. Varılan kararlar kesin ve bağlayıcı olacaktır.

5. Her iki Âkit Taraf, Tahkim Kurulunda üyelik ve uygulamada, kendi ülkesinin masraflarını kendileri karşılayacaklardır. Tahkim Kurulu Başkanının görevleri nedeniyle doğacak masraflar ve geriye kalan diğer masraflar iki Âkit Taraf arasında eşit olarak paylaşılacaktır.

MADDE 14

Herbir Âkit Taraf, kendi ülkesine girmek ve yatırım yapmak ve bununla ilgili iş faaliyetlerini devam ettirmek üzere kalmak isteyen diğer Âkit Tarafın vatandaşlarının giriş, geçici ikamet ve ikametle ilgili başvurularını, kendi kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak, anlayışla ve özenle değerlendirecektir.

MADDE 15

1. İşbu Anlaşmada, hiçbirsey, telif hakkı konusunda bir hak bahşetmek veya bir yükümlülük olarak yorumlanmayacaktır.

2. İşbu Anlaşmada, hiçbirsey, 20 Mart 1883 tarihli Sınâf Mülkiyet Haklarının Korunmasına ilişkin Paris Antlaşması hükümleri uyarınca Tarafın diğer bir Âkit Tarafa karşı üstlendiği yükümlülükleri ya da sonraki değişiklikleri ihlal edecek şekilde yorumlanmayacaktır.

MADDE 16

1. İşbu Anlaşma, onaylanarak, onay belgeleri mümkün olan en kısa zamanda Tokyo'da teati edilecektir.

2. İşbu Anlaşma onay belgelerinin teatisinden sonraki 30 uncu günde geçerlilik kazacaktır. Bu Anlaşma 10 yıl süreyle geçerli olacak ve bu maddenin 3 üncü paragrafında öngörülen şekilde sona erdirilmedikçe yürürlükte kalacaktır.

3. Her iki Âkit Taraftan biri, diğer tarafa yazılı olarak 1 yıl öncesinden haber vermek şartıyla bu Anlaşmayı ilk on yılın sonunda veya daha sonraki herhangi bir zamanda sona erdirebilir.

4. İş bu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan yatırımlar ve elde edilen hasılatlar için, 1 inci maddeden 15 inci maddeye kadar olan hükümler, uygulamalar, Anlaşmanın sona eriş tarihinden sonraki 15 yıllık ek bir süre için geçerli olacaktır.

İşbu Anlaşma, ilgili Hükümetler tarafından tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler huzurunda imzalanmıştır.

İngilizce dilinde, ikişer metin halinde Ankara'da 12 Şubat 1992 tarihinde aktedilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Japonya Adına

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına ilişkin Anlaşmanın (bundan böyle "Anlaşma" olarak anılacaktır), imzalanması esnasında taraflar, Anlaşmanın ayrılmaz parçasını oluşturacak olan aşağıdaki hükümler üzerinde mutabakata varmışlardır :

Anlaşmanın üçüncü madde, ikinci paragraf hükümleriyle bağlı olmaksızın, Âkit Taraflardan herhangi birinin, diğer Âkit Tarafın vatandaşları veya şirketleri ile münasebetlerinde uyguladığı muamele, aşağıdaki konularla ilgili olarak üçüncü bir ülke vatandaşları veya şirketlerinin göreceği muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde sınırlanabilir.

a) Âkit Taraflardan herhangi birinin millî sicilinde hava taşıtı tescil koşulları ile bu tür kayıtlarla ilgili olarak ortaya çıkabilecek meseleler ve gemi tabiyeti, gemi iktisabı veya gemi ile ilgili herhangi bir konu;

b) Taşınmaz malın kazanılması ile ilgili tüm meseleler;

c) Halihazırda kurulmuş olan bankaların ilave şubelerinin kurulması ile ilgili tüm meseleler.

Kendi hükümetleri tarafından yeterli yetki verilmiş tarafların huzurunda işbu protokol imzalanmıştır.

12 Şubat 1992 tarihinde, Ankara'da iki nüsha olarak İngilizce hazırlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına :

Japonya Adına :

